

XXIII-oji Jaunųjų mokslininkų psichologų konferencija

PSICHOLOGIJA ŠIANDIEN: tarp stabilumo ir kaitos

2026 m. gegužės 15 d.

PRANEŠIMŲ SANTRAUKŲ LEIDINYS

Abstract book of the
23rd Conference of Junior Researchers in Psychology
**PSYCHOLOGY TODAY:
BETWEEN STABILITY AND CHANGE**

MAY 15, 2026

VILNIAUS
UNIVERSITETO
LEIDYKLA

ORGANIZACINIS KOMITETAS

| ORGANISATIONAL COMMITTEE

Pirmininkė | Chair: Agnė Grigaitė

Nariai | Members: Livija Žiemienė,
Jurgita Tilingaitė, Fadzai Munyuki,
Lauryna Vilutytė, Paulina Smolskaitė,
Ugnius Binkauskas, Sandra Bagdonaitė-
Jankauskienė, Adelė Petravičiūtė.

Studentai | Students:

Brigita Mikulstykė, Bernardas Liukaitis.

LiPSA nariai | LiPSA members:

Justas Stabrauskas, Gabija Kasilovskytė.

KONFERENCIJOS MOKSLO KOMITETAS

| SCIENTIFIC COMMITTEE OF THE CONFERENCE

Pirmininkas | Chair: Doc. dr. Alfredas Laurinavičius

Nariai | Members: prof. dr. Evaldas Kazlauskas,
doc. dr. Sigita Girdzijauskienė, dr. Austėja
Dumarkaitė, dr. Arūnas Žiedelis, prof. dr. Ilona
Laurinaitytė, dr. Viktorija Azuma, doc. dr. Greta
Kaluževičiūtė, dr. Gabrielė Skabeikytė-Norkienė.

KONFERENCIJOS GLOBĖJA

| PATRON OF THE CONFERENCE

Prof. habil dr. Danutė Gailienė

KONFERENCIJOS ORGANIZATORIAI

| CONFERENCE ORGANISERS

Filosofijos
fakultetas

RĖMĖJAI

| SPONSORS

Go Vilnius

Leidinio bibliografinė informacija pateikiama Lietuvos nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos Nacionalinės bibliografijos duomenų banke (NBDB).

DOI <https://doi.org/10.15388/JMPK.2026>

ISSN 2669-0357

Copyright © 2026 Authors. Published by Vilnius University Press. This is an Open Access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution Licence, which permits unrestricted use, distribution, and reproduction in any medium, provided the original author and source are credited.

ŠEIMOS IR DRAUGŲ BENDRUOMENIŲ VAIDMUO LIETUVIŲ VYRŲ SAVIŽUDYBIŲ RIZIKOJE

Giedrius Rupšys, Dovilė Grigienė, Miglė Marcinkevičiūtė, Jurgita Rimkevičienė
Vilniaus universitetas, Filosofijos fakultetas, Psichologijos institutas, Suicidologijos tyrimų centras

Įvadas. Lietuva išsiskiria vienais aukščiausių vyrų savižudybių rodiklių pasaulyje, todėl vyrų savižudybių priežastys išlieka aktuali tyrimų sritis. Savižudybių teorijose dažnai akcentuojami intrapsichiniai veiksniai, tokie kaip žlugimo ir įspėstumo jausmas (angl. *Defeat and Entrapment*), ribotai atsižvelgiant į bendruomeninį kontekstą, formuojantį individą. Tai pagrindžia poreikį analizuoti bendruomenės reikšmę suicidiškumui, atsižvelgiant į galimą intrapsichinių veiksmų tarpininkavimo vaidmenį. Todėl šio tyrimo tikslas - ištirti bendruomenės patyrimo (angl. *Sense of Community*) ir savižudybės rizikos sąsajas lietuvių vyrų imtyje, vertinant tiek tiesioginį, tiek netiesioginį ryšį per žlugimo ir įspėstumo jausmą.

Metodika. Duomenys buvo surinkti naudojant internetinę apklausą; tyrimo dizainas - skerspjūvinis. Imtį sudarė 510 Lietuvos vyrų, 18 - 86 metų amžiaus ($M = 44,34$; $SD = 15,67$). Bendruomenės patyrimas buvo vertinamas BSCS skale (Peterson et al., 2008), žlugimo ir įspėstumo jausmas - SDES skale (Griffiths et al., 2015), o savižudybės rizika - SBQ-R klausimynu (Osman et al., 2001). Duomenų analizė buvo grįsta struktūrinių lygčių modeliavimu (SEM) naudojant MLR įvertinimo metodą. Tyrimą finansavo Lietuvos mokslo taryba (LMTLT), sutarties Nr. S-MIP-24-77.

Rezultatai. Modelio atitikimas duomenims yra adekvatus ($\chi^2 = 783,445$; $df = 336$; $p < 0,001$; CFI = 0,935; TLI = 0,927; RMSEA = 0,062; SRMR = 0,047). Nustatyta, jog stipresnis šeimos bendruomenės patyrimas siejosi su mažesne savižudybės rizika ($\beta = -0,485$; $p < 0,001$) tiek tiesiogiai ($\beta = -0,274$; $p = 0,005$), tiek netiesiogiai per žlugimo ir įspėstumo jausmą ($\beta = -0,210$; $p < 0,001$). Tuo tarpu draugų bendruomenės patyrimas nebuvo susijęs su savižudybės rizika ($\beta = 0,039$; $p = 0,672$).

Diskusija. Nustatyta, jog šeimos bendruomenės patyrimas yra galimas apsauginis veiksnys nuo vyrų savižudybių. Dalį šio mechanizmo paaiškina silpnesnis žlugimo ir įspėstumo jausmas, t. y., turėdami stipresnį ryšį su šeima vyrai rečiau jaučiasi beverčiai, praradę statusą ir nematantys išeities. Tuo tarpu, draugų bendruomenės patyrimas nėra siejamas su suicidiškumu, o tai išryškina išskirtinį šeimos bendruomenės vaidmenį ir svarbą bendruomenės lygmens intervencijose.

Raktiniai žodžiai: savižudybės rizika; bendruomenės patyrimas; žlugimo ir įspėstumo jausmas; struktūrinių lygčių modeliavimas

TRAUMINĖS PATIRTYS, INTERNALIZUOTA STIGMA IR BENDRAS FUNKCIONAVIMAS: KAIP TAI SUSIJĘ TAPSMO SUAUGUSIUOJU LAIKOTARPIU?

Ramunė Serapinė, Livija Žiemienė, Austėja Dumarkaitė
Vilniaus universitetas, Psichologijos institutas, Psichotraumatologijos centras

Įvadas. Jauno suaugusiojo amžiaus tarpsnis – reikšmingas pereinamasis etapas, susijęs su intensyviais gyvenimo pokyčiais ir didesniu pažeidžiamumu psichikos sveikatai (Arnett, 2000; Solmi et al., 2022). Vienas iš rizikos veiksnių – trauminės patirtys (Truskauskaitė ir kt., 2023). Šias patirtis svarbu vertinti platesniame socialiniame kontekste – vis dar stebimos neigiamos nuostatos psichikos sveikatos atžvilgiu. Jaunas žmogus jas gali perimti, o

internalizuota stigma siejama su prastesniu funkcionavimu (van Beukering ir kt., 2022). Atsižvelgiant į raidos etapo reikšmingumą ir tyrimų trūkumą šia tema, svarbu geriau suprasti minėtų konstrukto tarpusavio ryšius. Šio tyrimo tikslas – įvertinti trauminių patirčių, internalizuotos stigos dėl psichikos sunkumų bendru funkcionavimu sąsajas jaunų suaugusiųjų imtyje. Šis tyrimas yra platesnio Vilniaus universiteto Psichotraumatologijos centro projekto dalis.

Metodika. Tyrime dalyvavo 80 dalyvių ($M = 20,5$; $SD = 2,08$; 84 % moterys). Jie registravosi nuotolinei streso mažinimo programai, streso įvertis pagal K6 ≥ 8 balai (Kessler et al., 2002). Tyrime naudotas Tarptautinis trauminių patirčių klausimynas (ITEM; Hyland et al., 2021), Internalizuotos stigos dėl psichikos sunkumų skalė (ISMI-10; Boyd et al., 2014), Savistigos dėl kreipimosi pagalbos skalė – itin trumpa versija (SSOSH-3; Brenner et al., 2020) ir Pasaulio sveikatos organizacijos negalios vertinimo klausimynas 2.0 (WHODAS 2.0; WHO, 2010).

Rezultatai. Tyrimo metu rasta, kad bent vieną trauminių įvykių jaunų suaugusiųjų imtyje patyrė 94 % ($n = 75$) tyrimo dalyvių; trauminių įvykių vidurkis buvo 4,9 ($SD = 3,02$). Nustatyta vidutinio stiprumo sąsaja tarp internalizuotos stigos dėl psichikos sunkumų ir bendro funkcionavimo ($r = 0,45$; $p = 0,001$) bei internalizuotos stigos dėl kreipimosi pagalbos ($r_s = 0,33$; $p = 0,003$). Nenustatyta sąsajų tarp trauminių patirčių skaičiaus ir internalizuotos stigos bei bendro funkcionavimo.

Išvados. Jaunų suaugusiųjų imtyje trauminių patirčių paplitimas didelis, tačiau jų skaičius nebuvo susijęs su internalizuota stigma ir bendru funkcionavimu. Tuo tarpu didesnė internalizuota stigma dėl psichikos sunkumų siejosi su prastesniu bendru funkcionavimu ir didesne internalizuota stigma dėl kreipimosi pagalbos. Pranešimo metu bus pristatyti ir aptarti atlikto tyrimo rezultatai, jų reikšmė bei praktinio pritaikymo galimybės.

Darbo vadovė: dr. Austėja Dumarkaitė

Raktiniai žodžiai: jauni suaugusieji, trauminės patirtys, internalizuota stigma, bendras funkcionavimas.

JAUNŲ SUAUGUSIŲ VYRŲ IR MOTERŲ AMŽISTINIŲ NUOSTATŲ SKIRTUMAI

Tomas Sinkevičius

Vytauto Didžiojo universitetas, Socialinių mokslų fakultetas, Psichologijos katedra

Ivadas. Visuomenės senėjimas yra ryški šio amžiaus problema. STRATA (2020) duomenimis, 2020 metais Lietuvoje vyresni suaugę sudarė apie penktadalį visos populiacijos ir prognozuojama, kad apie 2070 metus ši amžiaus grupė gali sudaryti daugiau nei trečdalį. Augant vyresnio amžiaus asmenų skaičiui, amžizmas susilaukia vis daugiau tyrėjų dėmesio. Visgi, moksliniuose tyrimuose nurodomas nevienareikšmiškas lyties poveikis amžistinėms nuostatoms, o Lietuvoje amžizmo tyrimų itin trūksta. Tad šio tyrimo tikslas – įvertinti jaunų suaugusių vyrų ir moterų amžistinių nuostatų skirtumus.

Metodika. Tyrime dalyvavo 189 asmenys (123 moterys, 66 vyrai), vidutinis amžius – 22,48 metai ($SD = 2,637$). Tyrime naudota Fraboni amžizmo skalė (FSA) (Fraboni et al., 1990) pagal Rupp ir kitų (2005) pasiūlytą faktorinę struktūrą, klausimai apie tiesioginio kontakto dažnį ir kokybę bei netiesioginį kontaktą su vyresniais suaugusiais (Drury et al., 2016), trumpoji Marlowe-Crowne socialinio pageidaujamo klausimyno versija (Reynolds, 1982).

Rezultatai. Rezultatų analizė atskleidė, kad vyrai pasižymi labiau neigiamomis amžistinėmis nuostatomis nei moterys. Atlikus kovariančių analizę (ANCOVA) ir kontroliuojant tiesioginio kontakto kokybę ir netiesioginį kontaktą su vyresniais suaugusiais, vyrai yra linkę turėti labiau neigiamas bendras ($p < 0,001$) ir stereotipizuojančias ($p = 0,002$) amžistines nuostatas, didesnę norą atsiriboti nuo vyresnių suaugusių ($p < 0,001$), tačiau